

Igl era simplamain lëssig

Il^s emprims puntists e las emprimas puntistas
da David Truttmann

100 giadas PUNTS – la gasetta giuvna. Tgi eran ils fundaturs e las creadras da nossa gasetta da giuventgna? Nus avain discurrei cun ils trais emprims capo- e charedacturs da PUNTS, cun Werner Carigiet, Anita Simeon e Guadench Dazzi, e cun l'emprima «perla» da PUNTS, cun Hedy Nay.

Ils chaus han para fimà durant l'onn 1993-1994. Fimà sco chamins en il Restorant Freieck a Cuir, en il Gottardo a Turitg u durant il temp suenter la Scuntrada a Laax. Pli u main en il decurs dad in onn han in pèr giuvens idealists rumantschs furmà ed edi l'emprima gasetta surregiunala da la Rumantschia. Da temps, nua ch'ina Quotidiana cumpareva be mintga quatter onns, en temps nua che il rumantsch grischun purtava anc pampers. Damai, in pèr giuvenils che han fatg lavur da pionier cun PUNTS, la gasetta giuvna.

Cunter la politica linguistica da quel temp

Or dad ina emprima collavuraziun tranter las gasettas studenticas «La Talina» ed «Igl Zundrign» è naschida l'idea da crear ina gasetta giuvna per tut ils/las Rumantschs/as. Sut il padrinadi da la Giuventetgna Rumantscha (GiuRu) èn sa furmadas las emprimas raits, las emprimas ideas concretas. Tge eran las finamiras cun la fundaziun da PUNTS? Werner Carigiet: «Nus vulevan crear ina gasetta surregiunala, cunter la politica linguistica regiunalistica da quel temp!» – Anita Simeon: «Nossas gasettas studenticas regiunalas eran arrivadas a lur cunfin, nus stuevan mobilisar novas energias.» – Guadench Dazzi: «Nus vulevan viver nossa lingua rumantscha, cun gust e tschaffen, e betg ans fixar da mo tgirar nossa lingua!» Hedy Nay: «Nus vulevan avair en maun in med da comunicaziun per la GiuRu.»

Da l'idea al product

«Tut è i magari spert», sa regorda Werner Carigiet, «la finanziaziun era garantida entaifer curt temp.» Emprims/as redactors/as era la glied da las anteriuras gasettas da giuventetgna. En Engiadina n'existiva dentant nagina sor schumellina da La Talina e dal Zundrign. Uschia ch'ins stueva er ir en pajais ladin en tschertga da redactors/as. Quai ch'è alura er gartegià. En avrigl 1994 eri uschenavant: PUNTS – la gasetta giuvna, numer 0. 16 paginas. Puntissimo: politica. Cuntegn: las elecziuns cirquitalas, ina intervista cun il skiunz Franco Cavegn, la «pinomania» en Surselva, la nova droga svedais-engiadinaisa «snus», in pitschen scandal ed anc bler auter.

La «perla» da PUNTS

Ils fils en maun aveva l'emprim temp Hedy Nay. Ella era secretaria da la GiuRu. Dasperas fascheva ella er anc il biro da PUNTS, rimnava tut ils texts e metteva ensemen la gasetta tenor in muster grafic. Da ses con-puntists da quella giada vegn Hedy numndada «la persuna clav» (Werner) u perfin la «perla da PUNTS» (Guadench). Ella sezza commentescha la lavur: «Igl era simplamain lëssig! Mintga sesida da redacziun era enorm interessanta, da s'entupar cun giuvenils da tut las valladas rumantschas e da barattar las ideas, quai ma fascinava adina da nov.» Las structuradas che ils/las fundaturs/as han dà a la gasetta, existan anc oz – trais caporedactors, in secretariat ed in post da layout. Ils chaus n'han damai betg fimà per il giat durant quel temp. En connex cun la fundaziun e cun il svilup da PUNTS numna il quartet da fundaturs adina puspè auters nums: Roman Cathomas (president da la GiuRu), David Spinnler (pli tard caporedactor da la redacziun ladina), Gian Jegher (administradur dal Zundrign e pli tard secretari da PUNTS), Gioni Fry (ha realisà pli tard in nov logo e layout) ed anc bliers auters. Però da l'emprima squadra puntistica n'è pli nagin da la partida. La Rumantschia n'è damai betg uschè «steriga» sco ch'i vegn fatg crair savens.

Adina la medema chanzun

Che PUNTS cumpara ussa per la 100ava giada, da quai han tuts quatter fundaturs in gaudi enorm. Guadench manegia perfin: «Ch'i dettia ina giada in 100avel numer da PUNTS, quai n'avessan nus mai siemià.» Dasper tut l'euforia dal start da PUNTS sa regordan ils emprims puntists er da lur difficultads. Surtut dal cumbat etern per finanzas ed abunents. Gea, la medema chanzun sco oz. Vi da PUNTS – sco ch'ella sa preschenta ussa – laudan els il layout, il cuntegn giuvenil, l'idea dals «puntissimos» ed il spiert innovativ. «Coola sco adina», manegia Anita. Da crititgar PUNTS na sa ristgan els prest betg. Hedy na midass nagut. Werner refusa ina critica perquai ch'el di: «Jau sun ussa in grufi.» Guadench sa giavischass

per la redacziun dapli pussaivladads da scolaziuns, barats e feedbacks. Mo Anita fa ina critica dal product sco tal. Ella vulesc anc dapli surpraisas e numers specials. – Mo spetga Anita, noss chaus fiman vinavant!

In pèr datas, highlights e numers specials da PUNTS

- * 29 avrigl 1994: PUNTS nr.0 cumpara, puntissimo «politica»
- * 1996: Nov layout sut la direcziun dal graficher Gioni Fry
- * Avust 1997: Anita Simeon surpiglia la charedacziun da Werner Carigiet
- * 1997-1998: PUNTS va sin l'internet: www.punts.ch
- * Matg 1998: PUNTS cun fotografias eroticas, puntissimo «Eros»
- * December 1997: PUNTS producescha ina cassetta, puntissimo «musica»
- * December 1998: PUNTS en furma da chalender, puntissimo «nov»
- * Avrigl 1999: gasetta comunabla da PUNTS e Ueilà, la gasetta da giuventetgna da la Val Bregaglia, puntissimo «lavur»
- * Avrigl 2000: Theres Jörger surpiglia la direcziun da layout da Gioni Fry
- * Fanadur 2000: PUNTS en furma da cartas postalas, puntissimo «vacanzas»
- * Settember 2000: Ediziun speciala en occasiun da la Scuntrada en Engiadina'ota
- * Mars 2001: David Truttmann surpiglia la charedacziun dad Anita Simeon
- * Fanadur 2001: PUNTS fa enstagl ina gasetta ina emissiun da Battaporta
- * Avust 2001: Numer special per il Festival da film a Suraua
- * October 2001: Ediziun pli gronda en La Quotidiana, puntissimo «vistas»
- * Avust 2002: Ediziun da fotografias, puntissimo «stad»
- * Settember 2002: Ediziun da giubileum, puntissimo «PUNTS 100»
- * Settember 2002: Rafael Müller e Fadrina Hofmann surpiglian la charedacziun da David Truttmann